

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Maheooraine kasutamisest toidlustuses

Merit Mikk

ÖTK/Mahepõllumajanduse Koostöökogu

Mahepõllumajanduse aastakonverents
4. november 2021

MAHEPÕLLUMAJANDUSE
KOOSTÖÖKOGU

Maheooraine kasutamine toidlustuses

Reguleeritud alates 2009. a

Täiendatud nõuded ja toidlustuse ökomärk alates 2017.a

Maheoidu pakkumist võimalus alustada erineval moel, nt võttes kasutusse algul vaid paar mahekoostisosa, valmistada osad toidud vaid mahekoostisosadest või kasutades **toidlustuse ökomärki**.

Maheooraine kasutamisele tohivad **viidata** vaid need toidlustuskohad, kes on sellest **teavitanud PTA-d**

MAHEPÕLLUMAJANDUSE
KOOSTÖÖKOGU

Mahetooraine kasutamine toitlustuses

2021. a septembri lõpu seisuga oli mahetooraine kasutamisest teavitanud ligi 60 toitlustuskohta, kellest ligi 40 on taotlenud õiguse kasutada toitlustuse ökomärki

Koolidest ja lasteaedadest on mahetooraine kasutamisele viitamise õigus 40-l

Head haridusasutustes mahetoidu kasutamise näited Tartu linnas ja Võrumaal, kuid huvi ja esimesed teavitatud toitlustuskohad ka teistes piirkondades

Näide: Tartu linn

- **2017 Tartu linna arengukava** hooliva linna peatükk: "Maheda ja tervisliku toidu kasutamise eelistamine linna allasutustes ja linna korraldatavatel üritustel..
- **Mahetooraine** pakkumisega alustamine **toitlustushangetes** alates 2018
- Praeguseks on teavitanud v omab õigust kasutada toitlustuse ökomärki 28 Tartu haridusasutuse toitlustuskohta, kusjuures üheksal kohal on juba õigus kasutada toitlustuse ökomärki 50-80% toorainest mahe
- Lisaks hangetes olnud koolidele ja lasteaedadele kasutavad omal algatusel mahetoorainet erinevas mahus veel mitmed Tartu lasteaiad
- Tartu plaanib ka edaspidi oma uutesse hangetesse sisse kirjutada nõude, et vähemal 20% toorainest peab olema mahe
- Mitmed Tartu koolide ja lasteaedade lapsed on osalenud maheteemalistes õppetegevustes

Näide: Võrumaa

- **Võru maakonna omavalitsused, SA Võrumaa Arenduskeskus ja MTÜ Setomaa Liit** sõlmisid 18.09.2020 **hea tahte kokkuleppe** kohaliku, tervisliku ning maheda toidu ja tooraine suuremaks kasutamiseks Võru maakonna haridusasutustes
- Seati **eesmärk, et aastaks 2024 on Võru maakonna omavalitsuste haridusasutustes pakutavas toidus mahetooraine vähemalt 20%**
- Enne kokkuleppe sõlmimist oli juba **Setomaa Liidu** eestvõttel alustatud mitmete lasteasutustes mahetooraine kasutamist toetavate projektidega Leader toetusel. Koostööpartneriks on Mahepõllumajanduse Koostöökogu
- **Rõuge kool** alustas mahetooraine kasutamisega lapsevanemate initsiatiivil 2018. a, kasutatavateks tooraineteks valiti kartul, munad, makaronid, kaerahelbed. Praeguseks toorainegruppe laiendatud
- **Võru linna** koolide hankes küsiti pakkujatelt eraldi hinda nii tava- kui ka min 20% mahetooraine kasutamisel. Linn valis mahetoorainet sisaldava pakkumise ja alates 2021.a on Võru koolide sööklatel toitlustuse 20-50% ökomärk

Lapsed mahetaludes

- Mahepõllumajanduse Koostöökogu liikmesorganisatsioonid on aastate jooksul korraldanud lastele palju mahetalude külastusi ja õppeprogramme
- Sellistel toetavatel tegevustel väga oluline roll mahetootmise ja mahetoidu tutvustamisel ja tulevaste mahetoidu tarbijate kasvatamisel

Toitlustus ja EL strateegiad/arengukavad

Soositakse ja plaanitakse soodustada avaliku sektori toitlustuses mahetoidu kasutamist:

EL Talust Taldrikule strateegia (2020):

„Selleks et parandada kestlikult toodetud toidu kättesaadavust ja hinda ning edendada tervislikku ja kestlikku toitumist asutustes toimival toitlustamisel, määrab komisjon kindlaks parima viisi kestlikult toodetud toidu hangete kohustuslike miinimumkriteeriumide kehtestamiseks. See aitab linnadel, piirkondadel ja riigiasutustel varustada koole, haiglaid ja avaliku sektori asutusi kestlikult toodetud toiduga ning edendab kestlikku põllumajandussüsteeme, nt mahepõllumajandust“

EL mahetootmise tegevuskava (2021) tegevuste hulgas on nt järgmised toitlustust puudutavad tegevused:

Lisada mahetooted jätkusuutlikku toitu hõlmavate riigihangete kohustuslike miinimumnõuete hulka, mis töötatakse välja jätkusuutlike toidusüsteemide õigusraamistiku osana 2023. a

Selgitada koostöös liikmesriikidega välja viisid, kuidas suurendada mahetoodete jagamist koolikavade raames

Täna!

MAHEPÖLLUMAJANDUSE
KOOSTÖÖKOGU